

**PROFESORIAUS EUGENIJAUŠ PALSCKIO MOKSLINĖS IR
PEDAGOGINĖS VEIKLOS ĮTAKA
KRIMINALISTIKOS PLĖTRAI LIETUVOJE**

Vilma Sakalauskienė

Marijampolės m. PK Kriminalinės policijos Nusikaltimų tyrimo skyrius
Jono Basanavičiaus a. 2, Marijampolė
Telefonas (8*343) 54 763
Elektroninis paštas vilmune@one. lt

Redas Davidonis

Mykolo Romerio universiteto Viešojo administravimo fakulteto Kriminalistikos katedra
Ateities g. 20, LT-08303 Vilnius
Telefonas 271 45 27
Elektroninis paštas redas@mruni. lt

Pateikta 2005 m. rugsėjo 1 d.

Parengta spausdinti 2005 m. spalio 18 d.

Pagrindinės sąvokos: kriminalistika, mokslas, studijos.

S a n t r a u k a

Šiame straipsnyje nagrinėjama vieno žymiausių Lietuvos kriminalistikos ir baudžiamojo proceso specialistų profesoriaus Eugenijaus Palskio mokslinė ir pedagoginė veikla ir jo darbų įtaka kriminalistikos plėtrai Lietuvoje. Autoriai trumpai apžvelgia prof. E. Palskio kelią į mokslą, mokslinių pažiūrų formavimąsi, mokslinius interesus kriminalistikoje, pateikia jo disertacijos „Daiktinių įrodymų fiksavimas (metodologinės, procesinės ir kriminalistinės problemos)“ pagrindines mintis ir tezes. Trumpai apžvelgiant profesoriaus tyrimus kriminalistikos istorijos, kriminalistikos technikos srityje, bandyta atskleisti jo įtaką kriminalistikos mokslo plėtrai Lietuvoje.

Įvadas

Pertvarkant teisėsaugos institucijų sistemą, kuriant naują teisinę bazę, nusikalstamų veikų tyrimui didelę įtaką turi kriminalistikos mokslo raida ir jo laimėjimų diegimas į praktinę teisėsaugos institucijų veiklą. Lietuva yra kryžkelėje, kai būtina nustatyti pagrindinius kriminalistikos raidos orientyrus, gaires, etapus, t. y. numatyti jos vystymosi strategiją. Numatyti mokslo raidos tendencijas ir perspektyvas įmanoma tik gerai susipažinus su esama padėtimi, atlikus nuodugnią kriminalistikos laimėjimų Lietuvoje analizę, ištyrus esamus trūkumus bei egzistuojančias kriminalistinių metodų ir rekomendacijų taikymo proceso spragas. Kriminalistiką kaip taikomojo pobūdžio mokslą veikia įvairūs veiksniai, ji pagal savo prigimtį turi operatyviai reaguoti į esamus pokyčius. Tai puikiai suvokė žymus Lietuvos mokslininkas prof. E. Palskis – ilgus metus jis sugebėjo derinti mokslo šakų – kriminalistikos ir baudžiamojo proceso – mokslinius interesus. Minėtos priežastys ir paskatino atlikti pirmąją prof. E. Palskio mokslinės kūrybos analizę. Manome, kad šis pirmas bandymas paskatins kitus tyrėjus pradėti nuodugniai analizuoti prof. E. Palskio mokslinę ir pedagoginę veiklą ir jos įtaką kriminalistikos ir baudžiamojo proceso mokslų raidai. Manome, kad ateityje būtina daug plačiau nušviesti jo veikalų įtaką kitų Lietuvos mokslininkų formavimuisi.

Profesorius E. Palskys gimė 1940 m. balandžio 6 d. Panevėžio raj., Naujamiestyje. Baigęs Luokės vidurinę mokyklą, 1958 m. įstojo į Vilniaus universiteto Teisės fakultetą. Baigęs Vilniaus universiteto Teisės fakultetą liko jame dirbti ir 1963 m. buvo paskirtas Baudžiamosios teisės ir proceso katedros dėstytoju. 1968 m. E. Palskys įstojo į Maskvos valstybinio M. V. Lomonosovo universiteto aspirantūrą. Jau studijuojant Maskvoje pradėjo formuotis E. Palskio mokslinės pažiūros. Nors daug dėmesio jis skyrė baudžiamajam procesui, tačiau, sprendžiant iš E. Palskio pirmųjų mokslinių publikacijų, jau tuo metu pradėjo ryškėti jo didesnis domėjimasis kriminalistikos mokslu – kriminalistikos istorija ir technika. Dar neapsigynęs disertacijos jis paskelbė mokslinių straipsnių. Kartu su Vilniaus universitete Teisės fakultete dirbusiu doc. P. Danisevičium 1968 m. parašė straipsnių „Daiktinių įrodymų fiksavimo pagrindinių būdų prigimtis ir informacinis efektyvumas“ [Mokslo darbų rinkinys. Teismo ekspertizės mokslinio tyrimo institutas, 1968. T. III. V.]. Tuo metu prof. E. Palskys dar parašė šiuos straipsnius: „Procesinė specialisto padėtis parengtiniame tardyme“ [Socialistinė teisė. 1968. Nr. 3]; „Daiktinių įrodymų fiksavimo sąvokos ir prielaidų klausimu“ [Lietuvos TSR aukštųjų mokyklų mokslo darbai. Teisė. 1968. T. VII. Sąs. 1]; „Įrodomoji fotonuotraukų reikšmė baudžiamajame procese“ [Socialistinė teisė. 1969. Nr. 1]; „Verbalinio-semantinio daiktinių įrodymų fiksavimo būdo tyrinėjimo pagrindiniai aspektai“ (Lietuvos TSR aukštųjų mokyklų mokslo darbai. Teisė. 1969. T. VIII); „Gnoseologinė daiktinių įrodymų prigimtis“ (Vestnik MGU. Pravo. 1970. Nr. 6). Du paskutiniai straipsniai parašyti rusų kalba. Maskvos universitete baigęs aspirantūros studijas Eugenijus Palskys 1971 m. apgynė teisės mokslų kandidato disertaciją tema „Daiktinių įrodymų fiksavimas (metodologinės, procesinės ir kriminalistinės problemos)“.

Nuo 1983 m. prof. dr. E. Palskio mokslinė ir pedagoginė veikla susijusi su dabartinio Mykolo Romerio universiteto istorija ir dabartimi – čia jis ėjo mokslo prorektorius, Senato pirmininko ir katedros vedėjo pareigas.

Profesorius E. Palskys yra parašęs per 100 mokslo, mokomųjų, metodinių ir kitokių darbų (1 priedas), išleidęs knygas „Kriminalistinis dokumentų tyrimas“, „Teismo fotografija“, „Nusikaltimai ir kriminalistika“, „Lietuvos kriminalistikos istorijos apybraižos (1918–1940)“. Vienas pirmųjų parašė kelis originalius vadovėlius aukštosioms mokykloms lietuvių kalba, ypač daug prisidėjo prie Lietuvos Respublikos naujų įstatymų ir kitų norminių aktų kūrimo.

Kaip jau minėta, 1971 m. E. Palskys Maskvos valstybinio M. V. Lomonosovo universiteto Teisės fakultete apgynė teisės mokslų kandidato disertaciją tema „Daiktinių įrodymų fiksavimas (metodologinės, procesinės ir kriminalistinės problemos)“. Ši disertacija nagrinėtina kaip susiformavusio mokslininko kriminalistikos mokslo plėtros Lietuvoje pagrindas.

Disertacijoje E. Palskys plačiai ir išsamiai išnagrinėjo ir apibūdino daiktinių įrodymų fiksavimo metodologinius ir procesinius bei mokslinius techninius pagrindus. Dar įvade E. Palskys pabrėžė kriminalistinio įrodymų fiksavimo svarbą: „daugelio nusikaltimų tyrimo sėkmingumas, ypač nužudymų, vagysčių, padėgimų ir kt., daug priklauso nuo to, ar laiku buvo surasti, teisingai užfiksuoti pėdsakai ir kiti daiktiniai įrodymai. Teisingas daiktinių įrodymų fiksavimas yra būtina jų sėkmingo ištyrimo ir panaudojimo teisiniame procese sąlyga. Visa tai liudija apie didelę daiktinių įrodymų fiksavimo procesinę–praktinę reikšmę. Neatsitiktinai daiktinių įrodymų fiksavimo problema, daugelio tyrinėtojų tvirtinimu, yra viena iš pagrindinių kriminalistinės technikos ir viso kriminalistikos mokslo problemų“ [1, p. 3].

Pirmoje disertacijos dalyje prof. E. Palskys išnagrinėjo ir išdėstė daiktinių įrodymų fiksavimo metodologinius ir procesinius pagrindus. Šios dalies pirmame skyriuje autorius nagrinėjo daiktinių įrodymų sampratą ir jų gnoseologinę prigimtį. Jis iškėlė daiktinių įrodymų apibrėžimo problemą – kas laikoma daiktiniu įrodymu? Kriminalistinėje ir procesinėje literatūroje labiausiai paplitęs pats bendriausias apibūdinimas: daiktiniai įrodymai – tai materialūs nusikaltimo pėdsakai. Profesorius pateikė daugelio žinomų mokslininkų nuomones, kas yra daiktiniai įrodymai. Dauguma jų savo darbuose pateikia būtent tik patį siauriausią daiktinių įrodymų, kaip materialių nusikaltimo pėdsakų, apibūdinimą. Tačiau E. Palskys kategoriškai nesutiko su tokiu siauru daiktinių įrodymų apibūdinimu. „Jei daiktinius įrodymus bendrai laikyti materialiais nusikaltimo pėdsakais, tai iš to turi sekti loginė išvada, kad daiktiniai įrodymai atsiranda tik nusikaltimo procese ir yra susiję tik su nusikaltimo darymu. Tai susiaurintų objektų, galinčių būti daiktiniais įrodymais byloje, ratą. Gautusi, kad iki nusikaltimo padarymo ir po jo padarymo daiktiniai įrodymai lyg ir negalėtų atsirasti. Toks požiūris yra iš principo neteisingas, kadangi daiktinių įrodymų kilmė, kaip teisingai pažymėta procesinėje literatūroje, gali būti susijusi su aplinkybėmis, liudijančiomis apie nusikaltimo sudėties nebuvimą asmens veiksmuose arba apskritai apie nusikaltimo įvykio nebuvimą“ [1, p. 9]. Išnagrinėjęs to meto Rusijos baudžiamojo proceso kodekse ir kitų Sovietų Sąjungos sudėtyje buvusių respublikų baudžiamuosiuose kodeksuose apibrėžtas daiktinių įrodymų sąvokas, prof. E. Palskys pateikė tokį daiktinių įrodymų apibrėžimą: „Daiktiniai

įrodymai baudžiamajame procese yra bet kokie materialūs objektai, savo išoriniuose pasikeitimuose ir būklėje atspindintys proceso eigoje atsiradusį žmonių ir objektų išorinį poveikį į juos, susiję su tiriamosiomis juridiskai reikšmingomis baudžiamosios bylos aplinkybėmis, kurie paimti ir prijungti prie bylos vadovaujantis visomis nustatytomis įstatymų normomis“ [1, p. 21].

Toliau autorius atskleidė daiktinių įrodymų gnoseologinę prigimtį. Pasak jo, „savo gnoseologine prigimtimi daiktiniai įrodymai yra materialūs daiktai, atspindintys įvairius elementarius pasikeitimus, atsirandančius aplinkoje, susijusioje su tiriamuoju praeities įvykiu (nusikaltimu). Informacijos, gautos stebint ir tiriant daiktinius įrodymus ir įgavusios reikiamą procesinę formą, pagrindu tardytojas ir teismas daro išvadas, turinčias baudžiamąją – teisinę reikšmę“ [1, p. 21–22]. Profesorius pabrėžė, kad kasdien vis didėjanti daiktinių įrodymų reikšmė, besiplečianti jų praktinio panaudojimo sritis ne tik reikalauja tolesnių mokslinių techninių (kriminalistinių) ir baudžiamųjų procesinių problemų, susijusių su daiktinių įrodymų panaudojimu baudžiamajame procese, kompleksinio tyrimo, bet ir filosofinio jų vertinimo, loginės-gnoseologinės analizės. Savo disertacijoje E. Palskys pabrėžė būtent daiktinių įrodymų filosofinio vertinimo ir gnoseologinės-loginės analizės svarbą ir išreiškė viltį, kad proceso specialistai ir kriminalistai atkreips dėmesį į šią daugialypę problemą. Manau, kad ši E. Palskio disertacija buvo daugelio mokslininkų vėlesnių tyrimų ir darbų daiktinių įrodymų tema pagrindas. Kartu belieka apgailestauti, kad dabar Lietuvoje galiojančio BPK rengėjai nesugebėjo kūrybingai išnaudoti prof. E. Palskio conceptualių idėjų, susijusių su įrodymais.

Profesorius E. Palskys disertacijoje nemažai dėmesio skyrė bendrajai procesinei ir kriminalistinei daiktinių įrodymų fiksavimo sampratai ir uždaviniams. Iki tol baudžiamajame procesinėje ir kriminalistikos literatūroje nebuvo suformuluota aiški daiktinių įrodymų fiksavimo samprata, nors būtinybė tai padaryti buvo akivaizdi.

Savo darbe profesorius pateikė ir išanalizavo daugelio mokslininkų nuomonę apie tai, kas yra daiktinių įrodymų fiksavimas. Jis pateikė tokių garsių kriminalistikos mokslo tyrinėtojų kaip R. Belkinas, A. Vinbergas, N. Terzijevas, V. Kolmakovas, S. Pitričevas, A. Basalajevs ir kt. nuomones, citavo jų darbus. Tačiau rašydamas disertaciją E. Palskys jau turėjo tvirtą savo, kaip mokslininko, nuomonę ir drąsiai ją reikšė. Jis savo darbe drąsiai kritikavo, jo nuomone, nevisiškai teisingas kitų mokslininkų, jau pripažintų autoritetų, mintis.

E. Palskys apibūdino kriminalistinio daiktinių įrodymų fiksavimo objektus. Jo nuomone, tai įvairios prigimties pėdsakai, kiti daiktiniai įrodymai, įvykio vietos aplinka, kratos vieta ir atskiri etapai, veiksmai parodymų patikrinimo vietoje, tardymo eksperimentas ir kitos lygiareikšmės aplinkybės ir daiktai, turintys reikšmės bylos tyrimui. Profesorius pabrėžė, kad terminai „daiktinių įrodymų procesinė pusė“ ir „daiktinių įrodymų procesinis įforminimas“ nėra vienareikšmiai, nors iš pirmo žvilgsnio jie atrodo labai panašūs. Terminas „daiktinių įrodymų procesinis įforminimas“ – tai kompleksinė, platesnė, daugiau apimanti sąvoka. O „daiktinių įrodymų procesinė pusė“ yra bendrojo daiktinių įrodymų įforminimo sudedamoji dalis.

Darbe E. Palskys išskyrė daiktinių įrodymų procesinio įforminimo svarbą. Pasak jo, „kriminalistinis (techninis) daiktinių įrodymų fiksavimas – tai lyg ir pirmas, paruošiamasis, bet tuo pat metu ir labai svarbus fiksavimo etapas, o jo rezultatai be procesinio įforminimo neturėtų įrodomosios reikšmės“ [1, p. 60]. Daugumos daiktinių įrodymų, dažniausiai pėdsakų, fiksavimas būtų neįmanomas be jų identifikacinių požymių kriminalistinio užfiksavimo, be atitinkamo mokslinių techninių priemonių ir būdų panaudojimo, nors, kaip žinoma, visada geriau iš įvykio vietos paimti patį pėdsaką, nei daryti jo kopiją. Tačiau praktikoje tai ne visada įmanoma, todėl reikia taikyti įvairius techninius ir kitokius pėdsakų ir kitų daiktinių įrodymų fiksavimo būdus. Fiksavimas, kaip ir paėmimas, suteikia galimybę išsaugoti kaip daiktinius įrodymus pačius daiktus bei jų savybes ir požymius.

Apibendrinamas visą pateiktą medžiagą apie daiktinių įrodymų fiksavimą prof. E. Palskys pateikė tokią daiktinių įrodymų fiksavimo sąvoką: „daiktinių įrodymų fiksavimas – tai tam įgaliotų asmenų procesinis ir kriminalistinis (mokslinis-techninis) materialių objektų, susijusių su juridiskai svarbiomis tiriamo įvykio aplinkybėmis, požymių užfiksavimas, didžiausio kiekio pradinės informacijos, esančios šiuose objektuose, išsaugojimas ir jos perkodavimas į įsisavinimui ir tyrimui prieinamą formą, turint tikslą išsaugoti šią informaciją tolimesniam tardymui, ekspertiniam ir teisiniui nagrinėjimui“ [1, p. 83].

Tam, kad daiktinių įrodymų fiksavimo problema būtų ištirta visapusiškai ir išsamiai, E. Palskys išanalizavo ir filosofinius-metodologinius jos aspektus. Jis iškėlė pėdsako originalo ir jo modelio problemą, aprašė jų ne tik filosofinę, bet ir praktinę reikšmę tyrimui.

Bendrais bruožais išsiaiškinęs daiktinių įrodymų fiksavimo filosofines prielaidas ir prigimtį prof. E. Palskys toliau savo disertacijoje perėjo prie daiktinių įrodymų fiksavimo sąlygų analizės, prie fiksa-

cijos procesinio-kriminalistinio reikšmingumo išaiškinimo ir atskleidimo. Tam ir paskirtas visas ketvirtasis darbo skyrius.

Disertacijoje E. Palskys pabrėžė specialisto dalyvavimo atliekant kai kuriuos procesinius veiksmus, o būtent – įvykio vietos ir kitas apžiūras, naudingumą ir svarbą. Jis nurodė net vienuolika klausimų, į kurios ieškant atsakymo atliekant tardomuosius veiksmus aktyviai dalyvauja specialistas. Šių klausimų sąrašas yra gana platus ir išsamus. Jis neprarado prasmės iki šių dienų, aktualus ir dabar, galiojant naujiems baudžiamiesiems įstatymams.

Norėdamas pabrėžti įvykio vietos apžiūros svarbą E. Palskys pateikė praktinių pavyzdžių iš baudžiamųjų bylų, kurias tiriant netinkama, neišsami įvykio vietos apžiūra, neieškoti, neužfiksuoti ir nepaimti pėdsakai akivaizdžiai sutrukdė nustatyti tiesą. Svarbiausias praktinis reikalavimas – „ieškant ir užtvirtinant visus nusikaltimo pėdsakus maksimaliai stengtis naudoti visas prieinamas technines priemones, skirtas daiktiniams įrodymams surasti ir paimti, pilnutinai fiksuoti pėdsakus. Daiktiniai įrodymai turi būti užfiksuoti savalaikiai. Savalaikį teisminių įrodymų suradimą ir užtvirtinimą būtina laikyti svarbiausia įrodymų rinkimo sąlyga apskritai“ [1, p. 133–134]. Renkant įrodymus būtina naudoti tokias technines priemones ir taikyti mokslinius metodus, kurie leidžia visiškai išryškinti, tiksliai užfiksuoti ir patikimai išsaugoti daiktinius įrodymus.

Analizuojant šią daiktinių įrodymų fiksavimo sąlygą ypač svarbus kriminalistikos (būtent – kriminalistikos technikos), kaip mokslo, kuris kuria daiktinių įrodymų suradimo, fiksavimo ir ištyrimo technines priemones ir būdus, vaidmuo. Autorius atkreipia dėmesį, kad techninės priemonės ir būdai vystosi ir tobulėja. Tai priklauso ne tik nuo naujų kriminalistikos technikos mokslo atradimų, bet ir nuo kitų tikslųjų ir techninių mokslo šakų pažangos. „Tikslųjų ir techninių mokslų pasiekimai turi būti kriminalistų kūrybiškai panaudoti ne tik tobulinant jau egzistuojančius, bet ir kuriant naujus mokslininkų pagrįstus ir praktiškai efektyvius būdus ir priemones, skirtus daiktinių įrodymų fiksavimui“ [1, p. 142].

Disertacijoje E. Palskys nemažai dėmesio skyrė objektų, gautų fiksuojant daiktinius įrodymus, įrodomajai reikšmei. Jo nuomone, tai viena iš teisminių įrodymų teorijos problemų.

Antrąją disertacijos dalį E. Palskys skyrė daiktinių įrodymų fiksavimo moksliniams techniniams pagrindams. Pagrindinė problema, kurią šioje dalyje nagrinėjo E. Palskys – tai daiktinių įrodymų natūralių kopijų tapatumo padidinimo galimybių ir sąlygų techninių galimybių įvertinimas. Kiti šioje dalyje nagrinėti klausimai susiję su šios problemos sprendimu.

Darbe profesorius daug dėmesio skyrė šiuolaikiniams daiktinių įrodymų fiksavimo moksliniams techniniams būdams, jų klasifikacijai ir bendrajai charakteristikai. Pateikęs kitų mokslininkų mintis šiuo klausimu jis išsakė ir pagrindė savo nuomonę apie daiktinių įrodymų fiksavimo mokslinės klasifikacijos būdų bendruosius principus ir pagrindus.

Autorius plačiai aprašė ir išanalizavo daiktinių įrodymų natūralių kopijų tapatumo padidinimo galimybes ir sąlygas. Jis pabrėžė, kad „daiktinių įrodymų fiksavimo problema – tai labiausiai adekvačių atvaizdų – tam tikrų originalų kopijų gavimo problema“ [1, p. 293].

Savo darbe E. Palskys aprašė tuo metu gana naują atvaizdų gavimo ir informacijos saugojimo optinį techninį būdą holografiją.

Holografija gali būti plačiai taikoma informacijai kaupti ir saugoti, įvairiems kriminalistiniams objektams registruoti ar net įvykio vietai fiksuoti. Sudėtingomis aplinkybėmis daiktiniams įrodymams fiksuoti labai naudingas gali būti ultragarsinės holografijos metodas. „Ypatingas šio metodo naudingumas yra tame, kad jo pagalba galima ne tik aptikti, bet ir gauti trimačius objektų, kurie yra vandenyje ir nepermatomuose skysčiuose, atvaizdus“ [1, p. 347].

Apibendrinamas savo disertaciją prof. E. Palskys išreiškė viltį, kad, vystantis kriminalistikos technikai ir kriminalistikos mokslui apskritai, gerėjant tardymo įstaigų materialinei padėčiai, daiktinių įrodymų fiksavimo metodai toliau vystysis ir tobulės, taps veiksmingesni, operatyvesni ir patikimesni. Tobulėjant mokslinėms techninėms įrodymų fiksavimo priemonėms, perėmus geriausias kelių fiksavimo būdų savybes, gali būti sukurti visiškai nauji, tuo metu dar nežinomi, greito ir labai tikslaus įrodymų fiksavimo, informacijos perdavimo ir saugojimo būdai. Prof. E. Palskio disertacija turėjo didelę įtaką kriminalistikos mokslo raidai ir plėtrai Lietuvoje. Išsamiai išnagrinėjęs, išanalizavęs kitų mokslininkų darbus (pritardamas arba pagrįstai paneigdamas jų mintis), disertacijoje E. Palskys pateikė tvirtą savo nuomonę apie įrodymų fiksavimo metodus, būdus, problemas, suformulavo aiškia daiktinių įrodymų fiksavimo sampratą. Tai buvo padaryta pirmą kartą, nors būtinybė buvo akivaizdi. Manome, kad ši disertacija buvo daugelio mokslininkų, dirbusių kriminalistikos srityje, darbų pagrindas. Plėtodamas savo disertacijoje nagrinėtas temas vėliau ir pats prof. E. Palskys parengė nemažai straipsnių, vadovėlių.

Išanalizavus dalį profesoriaus E. Palskio mokslo darbų matoma, kad jis labai daug dėmesio skyrė kriminalistikos mokslui, kriminalistikos teorijai. Savo darbuose jis apibrėžė kriminalistiką kaip

savarankišką teisės mokslą, apibendrinantį praktinę paieškos, teisėsaugos įstaigų ir ekspertizės įstaigų veiklą, kuris panaudodamas gamtos, technikos ir kitų mokslų laimėjimus rengia nusikaltimų tyrimo ir kelio jiems užkirtimo techninius ir taktinius būdus bei metodines rekomendacijas.

Profesorius E. Palskys savo mokslinėje veikloje daug dėmesio skyrė ne tik kriminalistikos mokslo teorinėms problemoms, bet ir kriminalistikos metodų ir priemonių taikymui praktikoje. Prof. E. Palskys aktyviai prisidėjo rengiant mokslo programas „Nusikalstamumas ir kriminalinė justicija“ bei „Nusikalstamumo Lietuvoje dinamika, prognozė, kontrolės kryptys ir šiuolaikinė kriminalistikos koncepcija“.

E. Palskys kriminalistikos mokslą tyrinėjo be galo išsamiai, t. y. domėjosi ir kriminalistikos mokslo istorija, kriminalistikos teorija, ir kriminalistikos technika, taikoma praktinėje veikloje.

Vienas iš pirmųjų profesoriaus darbų kriminalistikos technikos srityje yra mokomoji priemonė „Teismo fotografija“. Ją 1969 m. išleido Vilniaus universitetas. Joje autorius glaustai išdėstė fotografijos pagrindus, trumpai aprašė fotografijos atsiradimo istoriją, išaiškino fotografinio proceso esmę, jo etapus, taip pat supažindino su pagrindinėmis šviesai jautrių medžiagų savybėmis, apibūdino neigatyvinį-pozityvinį procesą. Profesorius pateikė trumpą fotoaparato charakteristiką, supažindino su keičiamąja optika, šviesos filtrais ir kitais fotografavimo reikmenimis.

Šioje mokomojoje priemonėje E. Palskys apibūdino teismo fotografijos sąvoką, reikšmę ir rūšis. Autoriaus nuomone, teismo fotografija – tai „visuma specialių fotografavimo metodų ir būdų, taikomų atliekant tardymo ir operatyvinius veiksmus ir darant kriminalistines daiktinių įrodymų ekspertizes, siekiant išaiškinti nusikaltimus“ [2, p. 47]. Platų fotografijos panaudojimą praktikoje profesorius paaiškino tuo, kad fotografavimas, kaip nusikaltimų materialių požymių fiksavimo ir tyrimo būdas, palyginti su kitais fiksavimo būdais, turi daug neginčytinų pranašumų. Tokie pranašumai visų pirma yra didelis fiksavimo tikslumas, greitumas, jautrumas, akivaizdumas bei galimumas nustatyti ir užfiksuoti požymius, kurių paprasta akimi negalima matyti. Fotografija, autoriaus nuomone, dar reikšminga ir tuo, kad ji padidina tyrimo operatyvumą, pagreitina ir palengvina nusikaltėlių paiešką. E. Palskys išskyrė teismo operatyvinę ir teismo tiriamąją fotografijos rūšis.

Dar vienas labai svarbus profesoriaus E. Palskio darbas kriminalistikos technikos srityje yra 1978 m. išleista jo knyga „Kriminalistinis dokumentų tyrimas“. Čia profesorius pateikė techninį-kriminalistinį dokumentų tyrimo (dokumentotyros) apibrėžimą, rašotyros sąvoką, nuodugnai išnagrinėjo techninio-kriminalistinio dokumentų tyrimo objektus ir uždavinius. Šis profesoriaus darbas svarbus tuo, kad iki šių dienų tai yra bene vienintelė knyga lietuvių kalba apie techninį-kriminalistinį dokumentų ir rašysenos bei rašto kalbos tyrimą. Žiūrint iš šių dienų pozicijų ši knyga nėra tobula, kadangi bėgant metams vystosi mokslas, atsiranda naujų technikos priemonių, todėl tobulėja tiek dokumentų klastojimo būdai, tiek ir klastočių tyrimo priemonės.

E. Palskys buvo ir vienas iš 1985 m. išleisto vadovėlio „Kriminalistika“ bendraautorijų – parašė visą antrąją dalį apie kriminalistikos techniką: apibūdino techninį kriminalistinį dokumentų tyrimą ir kriminalistinę rašotyra; aprašė kriminalistikos technikos pradmenis (sąvokų sistemą, uždavinius), teismo fotografiją; išnagrinėjo trasologiją – jos dalyką, uždavinius, reikšmę, įvairius pėdsakus, jų susidarymo mechanizmus; trumpai panagrinėjo teismo balistiką.

Viena iš naujausių publikacijų, skirtų kriminalistikos teknikai, yra 1998 m. išleistas vadovėlis „Kriminalistikos technikos pagrindai“ – E. Palskys taip pat yra vienas ir jos bendraautorijų. Profesorius parašė tris vadovėlio dalis: trumpai aprašė Lietuvos kriminalistikos raidą, kriminalistinį dokumentų tyrimą ir kriminalistinę rašotyra.

Būtina paminėti, kad prof. E. Palskys labai daug dėmesio skyrė kriminalistikos istorijai. Jis parašė nemažai straipsnių ir keletą monografijų apie kriminalistikos istoriją ir raidą. Pirmoji tokia E. Palskio parašyta monografija yra „Nusikaltimai ir kriminalistika“, išleista 1978 m. (V.: Mintis, 1978). Joje autorius labai aiškiai, paprastai ir visiems suprantamai parodė kriminalistikos vaidmenį kovojant su nusikaltimais bei užkertant jiems kelią. Pateikdamas įdomių pavyzdžių iš kriminalistinės praktikos, nušvietė pagrindines įvairių gamtos ir technikos mokslų galimybes tiriant nusikaltimus. Monografijoje E. Palskys apibūdino to meto naujausius daiktinių įrodymų tyrimo metodus ir jų reikšmę išaiškinant nusikaltėlius ir nustatant tiesą byloje. Jis pabrėžė, kad „kuo plačiau praktikoje bus naudojami mokslo ir technikos pasiekimai, tuo trumpesnis bus nusikaltėlių kelias į teisiųjų suola“ [3, p. 156]. Autorius rašė apie kriminalistikos mokslo perspektyvas, pelnyto atpildo už nusikaltimą neišvengiamumą. Šiame darbe profesorius apžvelgė kriminalistikos istoriją, jos atsiradimą ir raidą nuo seniausių civilizacijų iki šių laikų. Monografija gausiai iliustruota pavyzdžiais iš kriminalistikos istorijos bei tuometinio tardymo, ekspertizės įstaigų ir teismo praktikos.

Pagrindinis E. Palskio darbas, apibendrinantis jo ilgamečius kriminalistikos istorijos tyrinėjimus, yra monografija „Lietuvos kriminalistikos istorijos apybraižos (1918–1940 m.)“, išleista 1995 m.

Lietuvių kultūros ir mokslo istorijoje reikšmingą vietą užima teisės mokslo, teisės institucijų kūrimo bei raidos prieškario Lietuvoje moksliniai tyrinėjimai. Lietuvai atgavus nepriklausomybę pradėti nuodugnesni, objektyvūs šios srities tyrinėjimai. Tačiau mokslinių publikacijų apie Lietuvos teisės mokslo, atskirų jo šakų istoriją dar stokojama. E. Palskio monografija „Lietuvos kriminalistikos istorijos apybraižos (1918–1940 m.)“ – tai pirmasis bandymas išsamiau nušviesti prieškario Lietuvos kriminalistikos ištakas, šio mokslo raidą ir plėtotę.

Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, tyrinėtojams atsirado sąlygos geriau susipažinti su iki tol specialiuosiuose fonduose saugota literatūra bei dokumentais, pasinerti į daugelį iki tol neprieinamų archyvinų šaltinių ir nuodugniai išstudijuoti 1918–1940 m. Lietuvos kriminalistikos raidą, įvertinti jos mokslinį lygį. Istorinės-teisinės studijos, prieškario Lietuvos teisinės literatūros, periodinės spaudos analizė profesoriui leido atskleisti ryškius ir įdomius Lietuvos kriminalistikos istorijos puslapius. Monografijoje „Lietuvos kriminalistikos istorijos apybraižos“ profesorius išanalizavo labai trumpą istorijos tarpsnį – truputį daugiau kaip dvidešimt metų. Jos pratarinėje autorius pabrėžė, kad jis „nepretendavo parašyti išsamią ir visapusišką Lietuvos kriminalistikos istoriją, nes tam reikia daugiau laiko ir ne vieno tyrinėtojo pastangų. Tad šis darbas greičiau yra tik trumpas tos istorijos įvadas, parengtas siekiant nedideliu įnašu prisidėti prie literatūros apie Lietuvos teisės mokslo raidą gausinimo“ [4, p. 3–4].

Monografijoje prof. E. Palskys rašė ne tik apie prieškario Lietuvos kriminalistiką, bet ir apie to meto policiją, jos sukūrimą, pirmuosius žingsnius ir tolesnę veiklą. Tai paaiškinama tuo, kad policija ir kriminalistika tuo laiku buvo labai glaudžiai susijusios, nes policija prieškario Lietuvoje buvo pagrindinė kriminalistikos metodų ir būdų taikytoja. Todėl „Lietuvos kriminalistikos istorija – didžia dalimi ir Lietuvos policijos istorija“ [4, p. 4]. Darbe autorius bendriausiais bruožais nušvietė ir svarbesnius Lietuvos policijos istorijos veiklos etapus.

Vėlesnių laikų Lietuvos kriminalistikos raidą, t. y., sovietmečiu, profesorius E. Palskys trumpai yra aprašęs vadovėliuose „Kriminalistika“ (V.: Mintis, 1985) ir „Kriminalistikos technikos pagrindai“ (V.: Eugrimas, 1998). Vadovėlyje „Kriminalistikos technikos pagrindai“ profesorius apžvelgė ir Lietuvos kriminalistikos raidą 1990–1997 metais. Pasak autoriaus, „atkūrus Lietuvos nepriklausomybę atsirado naujos galimybės plėtoti kriminalistikos mokslą, išsiveržti iš sovietinių gniaužtų ir izoliacijos, orientuotis į vakarietišką kriminalistikos mokslo koncepciją, jo plėtros principus ir dėsnius. Visiškai iš naujų pozicijų reikėjo peržiūrėti nusistovėjusius sovietinės kriminalistikos postulatus: jos dalyką, sistemą, metodus, uždavinius ir kt.“ [5, p. 47]. Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę per gana trumpą laiką buvo sukurta darni ekspertizės įstaigų sistema. Šios įstaigos veiksmingai padeda ikiteisminio tyrimo įstaigoms atskleisti ir išaiškinti nusikaltimus bei teisingai ištirti baudžiamąsias ir civilines bylas. E. Palskio nuomone, „teisėsaugos institucijų darbe reikia efektyviau taikyti šiuolaikinės kriminalistikos žinias ir rekomendacijas, naujausius mokslo ir technikos laimėjimus“ [5, p. 52]. Ir tai tik viena kriminalistikos plėtros sričių, kur produktyviai dirba Mykolo Romerio universiteto, Vilniaus universiteto Teisės fakulteto, ekspertizės įstaigų bei kitų mokslo ir praktikos įstaigų darbuotojai.

Profesoriaus E. Palskio darbai kriminalistikos istorijos srityje padarė didelę įtaką kriminalistikos plėtrai Lietuvoje. Profesorius buvo bene vienintelis mokslininkas Lietuvoje taip išsamiai tyrinėjęs kriminalistikos istoriją, todėl jo monografijos ir kiti mokslo darbai šioje srityje yra labai reikšmingi. Jo darbai šia tema yra pagrindinė mokomoji priemonė apie kriminalistikos istoriją teisę studijuojantiems studentams. Taip pat šie darbai reikšmingi ir įdomūs apskritai istorija besidomintiems asmenims.

Kadangi vadovėliuose, monografijose ir mokymo priemonėse profesorius daugiausia dėmesio skyrė teorinėms problemoms bei kriminalistikos metodų ir priemonių taikymo praktikai, atitinkančiai šiuolaikinę kriminalistikos mokslą ir jo plėtros tendencijas, jais gali naudotis (ir naudojasi) ir policijos, ir kitų teisėsaugos institucijų pareigūnai praktikai.

Manome, kad E. Palskio darbai kriminalistikos technikos ir kriminalistikos teorijos srityse yra tvirtas pagrindas naujiems šios mokslo šakos tyrinėjimams. Prof. E. Palskio reikšminga ne tik mokslinė, bet ir kūrybinė pedagoginė veikla. Nuo 1971 m. jis dirbo pedagoginį darbą Vilniaus universiteto Teisės fakultete, o nuo 1983 m. tęsė šį darbą dabartiniame Mykolo Romerio universitete. Profesorius dirbo ne tik su bakaluro ir magistro studijų studentais, bet ir su doktorantais. 1993–1997 m. prof. E. Palskys vadovavo trims doktorantams, kurie apgynė socialinių mokslų srities teisės krypties daktaro disertacijas: Teisėsaugos fakulteto dekanas docentas dr. P. Ancelis disertaciją tema „Ikiteisminio nusikaltimų tyrimo procesinės ir organizacinės problemos (lyginamosios teisėtyros studija)“, šio fakulteto Kriminalistikos katedros vedėjas profesorius dr. H. Malevskis disertaciją „Įvykio vietos apžiūra ir įvykio vietos tyrimas: naujos kriminalistinės koncepcijos modelis“ ir to paties fakulteto Operatyvinės veiklos katedros vedėjas docentas dr. K. Šimkus disertaciją „Operatyvinė veikla kovoje su organizuotu nusikalstamumu (naujas operatyvinės veiklos modelis)“.

Būtina paminėti, kad prof. E. Palskys buvo daugelio doktorantūros studijų komitetų narys. Profesorius recenzavo nemažai disertacijų, mokslinių straipsnių ir kitų darbų, pavyzdžiui, profesoriaus dr. H. Malevskio, docentės dr. J. Juškevičiūtės, docentės dr. R. Ažubalytės, docento dr. R. Burdos ir daugelio kitų.

Apibendrinant galima pasakyti, kad savo moksliniais darbais ir tyrimais profesorius E. Palskys svariai prisidėjo ne tik prie kriminalistikos ir baudžiamojo proceso mokslų raidos bei plėtros, bet apskritai prie teisinės reformos Lietuvoje.

Išvados

1. E. Palskio disertacija turėjo didelę įtaką kriminalistikos mokslo raidai ir plėtrai Lietuvoje. Išsamiai išnagrinėjęs, išanalizavęs kitų mokslininkų darbus (pritardamas arba pagrįstai paneigdamas jų mintis), disertacijoje E. Palskys pateikė tvirtą savo nuomonę apie įrodymų fiksavimo metodus, būdus, problemas, suformulavo aiškią daiktinių įrodymų fiksavimo sampratą. Disertacijoje nagrinėtomis temomis vėliau prof. E. Palskys parašė nemažai mokslinių straipsnių.

2. Savo moksliniuose darbuose E. Palskys pirmasis Lietuvoje aprašė tuo metu gana naują atvaizdų gavimo ir informacijos saugojimo optinį-techninį būdą – holografiją.

3. Profesoriaus E. Palskio darbai kriminalistikos istorijos srityje padarė didelę įtaką kriminalistikos plėtrai Lietuvoje. Profesorius buvo bene vienintelis mokslininkas Lietuvoje taip išsamiai tyrinėjęs ir rašęs apie kriminalistikos istoriją, todėl jo monografijos ir kiti mokslo darbai šioje srityje yra labai reikšmingi. Jo darbai yra pagrindinė kriminalistikos istorijos mokomoji priemonė teisę studijuojantiems studentams, taip pat šie darbai reikšmingi ir įdomūs apskritai istorija besidomintiems asmenims.

4. Monografijos „Lietuvos kriminalistikos istorijos apybraižos (1918–1940 m.)“ pratarinėje autorius pabrėžė, kad jis nepretendavo parašyti išsamią ir visapusišką Lietuvos kriminalistikos istoriją, bet objektyviai vertinant šią monografiją galima drąsiai teigti, kad tai yra pirmas tokio lygio mokslo darbas apie Lietuvos kriminalistikos raidą tarpukariu. Šis darbas aktualus ir reikšmingas ne tik savo šaltinių gausa, bet ir nepriekaištinga rengimo metodologija.

5. Straipsnyje paminėti ir analizuoti profesoriaus E. Palskio darbai turėjo ir turi didelę mokslinę reikšmę, yra labai vertingi kriminalistiką studijuojantiems studentams, nes tiek jo autoriniai darbai, tiek darbai, kurių bendraautoris jis buvo, buvo ir yra bene pagrindinės mokomosios priemonės.

6. E. Palskio darbai kriminalistikos technikos srityje yra tvirtas pagrindas naujiems šios mokslo šakos tyrinėjimams.

LITERATŪRA

1. **Палскис Е.** Фиксация вещественных доказательств (методологические, процессуальные и криминалистические проблемы): дисс. кандидата юридических наук: Университет имени М. В. Ломоносова. – Москва, 1971.
2. **Palskys E.** Teismo fotografija. – Vilnius: VVU, 1969.
3. **Palskys E.** Nusikaltimai ir kriminalistika. – Vilnius: Mintis, 1978.
4. **Palskys E.** Lietuvos kriminalistikos istorijos apybraižos (1918–1940). Monografinė studija. – Vilnius: LPA, 1995.
5. **Kurapka E., Malevski H., Palskys E., Kuklianskis S.** Kriminalistikos technikos pagrindai. – Vilnius: Eugrimas, 1997.
6. **Palskys E., Danisevičius P., Kazlauskas M.** Kriminalistika. – Vilnius: Mintis, 1985.
7. **Palskys E.** Kriminalistinis dokumentų tyrimas. – Vilnius: Lietuvos TSR aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerija, 1978.
8. **Palskys E., Kurapka E., Malevski H.** Nusikalstamumo Lietuvoje dinamika, prognozė, kontrolės kryptys ir šiuolaikinė kriminalistikos koncepcija. Mokslo programa. Vilnius: LTU, 2001. (Rankraštis).
9. **Palskys E., Danisevičius P.** Daiktinių įrodymų fiksavimo pagrindinių būdų prigimtis ir informacinis efektyvumas // Lietuvos TSR teismo ekspertizės mokslinio tyrimo instituto mokslo darbai. 1968. T. III.
10. **Palskys E.** Procesinė specialisto padėtis parengtiniame tardyme // Socialistinė teisė. 1968. Nr. 3.
11. **Palskys E.** Daiktinių įrodymų sąvokos ir prielaidų klausimu. Lietuvos TSR aukštųjų mokyklų mokslo darbai // Teisė. 1968. T. VII. Sąs. I.
12. **Palskys E.** Įrodomoji fotonuotraukų reikšmė baudžiamajame procese // Socialistinė teisė. 1969. Nr. 1.

13. **Palskis E.** Главные аспекты изучения вербального-семантического способа Фиксации вещественных доказательств. Научные работы высших школ Литовской ССР. – Вильнюс, 1969.
14. **Palskis E.** Гносеологическая природа вещественных доказательств: Учебник Государственного Московского университета им. М. Ломоносова, серия „Право“. – Москва, 1970. № 6.
15. **Palskys E.** Policijos spauda Lietuvoje 1920–1940 metais // Jurisprudencija: LTA mokslo darbai. 2000. T. 16(8).

PRIEDAS

Profesoriaus Eugenijaus Palskio mokslinių darbų sąrašas

1. Vadovėliai, monografijos, mokomosios priemonės

1. **Palskys E.** Teismo fotografija. – Vilnius: VVU, 1969.
2. **Palskys E.** Daiktinių įrodymų fiksavimas (metodologinės, procesinės ir kriminalistinės problemos): teisės mokslų kandidato dis. 1971 Maskvos valstybinis M. V. Lomonosovo universitetas. (rusų k.).
3. **Palskys E., Čaika R., Danisevičius P. ir kt.** Lietuvos TSR Baudžiamojo proceso kodekso komentaras. – Vilnius: Mintis, 1976.
4. **Palskys E., Danisevičius P., Kazlauskas M.** Lietuvos TSR baudžiamasis procesas. – Vilnius: Mintis, 1978.
5. **Palskys E.** Kriminalistinis dokumentų tyrimas. – Vilnius: Lietuvos TSR aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerija, 1978.
6. **Palskys E.** Nusikaltimai ir kriminalistika. – Vilnius: Mintis, 1978.
7. **Palskys E., Danisevičius P., Kazlauskas M.** Kriminalistika. – Vilnius: Mintis, 1985.
8. **Palskys E., Kertesas I.** Kriminalistinės informacijos fiksavimas ir patvirtinimas (rusų, čekų, vengrų k.). Kn.: Socialistinių šalių kriminalistika. Juridinės literatūra. – Maskva, 1986.; Kn.: Socialistične kriminalistika. – Praha: Pravnické fakulty University Karlovy, 1988.
9. **Palskys E., Bataitis A., Ignotas M. ir kt.** Lietuvos TSR baudžiamojo proceso kodekso komentaras. – Vilnius: Mintis, 1989.
10. **Palskys E., Kurapka E., Malevski H.** Kriminalistikos pradmenys policininkui. Vilnius: Lietuvos policijos akademija, 1991.
11. **Palskys E.** Lietuvos kriminalistikos istorija: Lietuvos policijos akademija, 1991.
12. **Palskys E., Žukas L.** Baudžiamojo proceso programa Lietuvos policijos akademijos studentams. Vilnius: Lietuvos policijos akademija, 1991.
13. **Palskys E.** Populiarioji kriminalistika (skaitiniai jaunimui). Vilnius: Lietuvos policijos akademija, 1991.
14. **Palskys E.** Lietuvos kriminalistikos istorijos apybraižos (1918–1940). Monografinė studija. – Vilnius: LPA, 1995.
15. **Kurapka E., Malevski H., Palskys E., Kuklianskis S.** Kriminalistikos technikos pagrindai. – Vilnius: Eugrimas, 1998.

2. Moksliniai straipsniai, mokslinių ir metodinių konferencijų pranešimų tezės

16. **Palskys E., Danisevičius P.** Kai kurie kriminalistinių rekomendacijų peraugimo į baudžiamojo proceso įstatymo normas teoriniai klausimai ir jų sprendimas Lietuvos TSR BPK // Teisė. Lietuvos TSR aukštųjų mokyklų mokslo darbai. 1966. T. VI–V.
17. **Palskys E.** Daiktinių įrodymų fiksavimas ir kai kurios informacijos teorijos problemos // Spalio revoliucija ir visuomenės mokslai Lietuvoje: Mokslinės konferencijos medžiaga. – Vilnius: Lietuvos TST mokslų akademija, 1967.
18. **Palskys E.** Daiktinių įrodymų sąvokos ir prielaidų klausimu // Teisė. Lietuvos TSR aukštųjų mokyklų mokslo darbai. 1968. T. VII. Sąs. I.
19. **Palskys E., Danisevičius P.** Daiktinių įrodymų fiksavimo pagrindinių būdų prigimtis ir informacinis efektyvumas // Lietuvos TSR Teismo ekspertizės mokslinio tyrimo instituto mokslo darbai. 1968. T. III.
20. **Palskys E.** Procesinė specialisto padėtis parengtiniame tardyme // Socialistinė teisė. 1968. Nr. 3.
21. **Palskys E.** Verbalinio-semantinio daiktinių įrodymų fiksavimo būdo tyrinėjimo pagrindiniai aspektai (rusų k.) // Teisė. Lietuvos TSR aukštųjų mokyklų mokslo darbai. 1969. T. VIII.
22. **Palskys E.** Įrodomoji fotonuotraukų reikšmė baudžiamajame procese // Socialistinė teisė. 1969.
23. **Palskys E.** Gnoseologinė daiktinių įrodymų prigimtis (rusų k.) // Maskvos valstybinio M. Lomonosovo universiteto žinyras. Serija „Teisė“. 1970. Nr. 6.
24. **Palskys E.** Lenininis bausmės neišvengiamumo principas ir tarybinės kriminalistikos uždaviniai: Teisinės atsakomybės teorinės problemos: Mokslinės konferencijos pranešimų tezės. – Vilnius, Vilniaus valstybinis universitetas. 1972.

25. **Palskys E.** Kai kurios daiktinių įrodymų materialių kopijų adekvatumo padidavimo galimybės ir sąlygos (rusų k.) // Teisė. Lietuvos TSR aukštųjų mokyklų mokslo darbai. 1972. T. XI.
26. **Palskys E.** Apie dokumentų-daiktinių įrodymų ir dokumentų-rašytinių įrodymų atribojimo kriterijus baudžiamajame procese // Teisė. Lietuvos TSR aukštųjų mokyklų mokslo darbai. 1973. T. XII.
27. **Palskys E.** Daiktinių įrodymų apžiūra // Socialistinė teisė, 1973. Nr. 2.
28. **Palskys E.** Preliminarinis daiktinių įrodymų tyrimas // Socialistinė teisė. 1973. Nr. 4.
29. **Palskys E.** Daiktinių įrodymų fiksavimo įvairių būdų kombinuoto panaudojimo principas kriminalistikoje (rusų k.) // Baudžiamųjų teisinių mokslų raida Lietuvos, Latvijos, Estijos TSR: Mokslinės konferencijos pranešimų tezės. – Tartu: Tartu valstybinis universitetas, 1973.
30. **Palskys E.** Baudžiamųjų teisių mokslų raida tarybinėse Pabaltijo respublikose (rusų k.) // Teisė. Lietuvos TSR aukštųjų mokyklų mokslo darbai. 1973. T. XII.
31. **Palskys E.** Aktualios šiuolaikinės kriminalistikos problemos // Socialistinė teisė. 1974. Nr. 4.
32. **Palskys E.** Apie daiktinių įrodymų fiksavimo būdų mokslinės klasifikacijos principus // Vilniaus valstybinis universitetas. Kovos su nusikalstamumu formos ir metodai: Mokslinės konferencijos pranešimų tezės. – Vilnius, 1974.
33. **Palskys E.** Dėl kai kurių holografijos metodų panaudojimo kriminalistikoje galimybių (rusų k.): Mokslinių metodų panaudojimas tiriant nusikaltimus ir tyrinėjant nusikalstamumą: Sąjunginės mokslinės konferencijos medžiaga. Daiktinių įrodymų kriminalistinis tyrimas. Latvijos TSR valstybinis P. Stučkos universitetas. 1974. T. I. Šaš. 2.
34. **Palskys E.** Daiktinių įrodymų fiksavimo šiuolaikinių būdų efektyvumo įvertinimo klausimu (rusų k.): Civilinių, baudžiamųjų ir procesinių įstatymų raida tarybinėse Pabaltijo respublikose: Mokslinės konferencijos pranešimų tezės. – Ryga, 1975.
35. **Palskys E.** Kai kurių procesinių dokumentų tekstinio perteklingumo klausimu (rusų k.) // Kovos su nusikalstamumu klausimai. Latvijos TSR valstybinio P. Stučkos universiteto mokslo darbai. 1975. T. 241. Šaš. 2.
36. **Palskys E.** Bausmių evoliucija // Socialistinė teisė. 1976. Nr. 1.
37. **Palskys E.** Dokumentai baudžiamajame procese // Socialistinė teisė. 1977. Nr. 3.
38. **Palskys E.** Kriminalistinė odorologija ir jos problemos // Socialistinė teisė. 1978. Nr. 4.
39. **Palskys E.** Dėl teisminių įrodymų fiksavimo techninių priemonių ir metodų procesinio reglamentavimo // Civilinių ir baudžiamųjų įstatymų tobulinimo problemos TSKP XXV suvažiavimo nutarimų ir naujosios TSRS Konstitucijos šviesoje: Respublikinės mokslinės konferencijos, skirtos Vilniaus universiteto 400 metų, pranešimų tezės. – Vilnius: Vilniaus valstybinis universitetas, 1979.
40. **Palskys E.** Viduramžių ordalijos („Dievo teismai“) // Socialistinė teisė. 1980. Nr. 3.
41. **Palskys E.** Teisminių įrodymų fiksavimo mokslinių-techninių būdų panaudojimo procesiniai teisiniai principai // Teisė. Lietuvos TSR aukštųjų mokyklų mokslo darbai. 1980. T. XV. Šaš. 2.
42. **Palskys E.** Melo problema teisėje // Socialistinė teisė. 1981. Nr. 1.
43. **Palskys E.** Dėl kriminalistinės strategijos (klausimo iškelimas) // Šiuolaikinio mokslo ir technikos laimėjimų panaudojimas tardymo organų ir teismų veikloje kovojant su nusikalstamumu: Respublikinės mokslinės konferencijos tezės. – Vilnius: Lietuvos TSR prokuratūra, 1981.
44. **Palskys E.** Kai kurios kibernetikos metodų ir ESM panaudojimo kriminalistikoje ir teismo ekspertizėje galimybės (rusų k.) // Tardymo aparato veiklos tolesnio tobulinimo uždaviniai TSKP XXVI suvažiavimo nutarimų šviesoje: Lietuvos TSR prokuratūros tardytojų mokslinės praktinės konferencijos medžiaga. – Vilnius: Vilniaus valstybinis universitetas, 1982.
45. **Palskys E.** Melo diagnostika ir detekcija, ir kaltinamojo parodymų vertifikacijos problema (rusų k.) // Baudžiamosios teisinės kovos su nusikalstamumu tobulinimas: Respublikinės mokslinės konferencijos pranešimų tezės. – Vilnius, 1983.
46. **Palskys E.** Teisminių įrodymų fiksavimo techninių priemonių ir mokslinių būdų atsiradimas ir raida (rusų k.) // Teisė. Lietuvos TSR aukštųjų mokyklų mokslo darbai. 1983. T. XVIII
47. **Palskys E., Žukas L.** Mokslinių-techninių priemonių ir metodų panaudojimo tiriant nusikaltimus procesinis reglamentavimas (rusų k.) // Lietuvos TSR Vidaus reikalų ministerijos biuletėnis. 1986. Nr. 2.
48. **Palskys E.** Dėl kai kurių tardymo veiksmų procesinės reglamentacijos tobulinimo ir mokslinių-techninių priemonių įdiegimo į tardymo praktiką aktyvinimo // Lietuvos TSR prokuratūros informacinis biuletėnis. 1987. Nr. 2(22).
49. **Palskys E.** Probleminio metodo panaudojimas dėstant baudžiamąjį procesą (rusų k.). TSR VRM Minsko aukštosios mokyklos metodinio seminaro medžiaga. – Minskas, 1987.
50. **Palskys E.** Mokslinių-techninių priemonių panaudojimo atliekant tardymo veiksmus teisinės reglamentacijos tobulinimas // Teisė. Lietuvos TSR aukštųjų mokyklų mokslo darbai. 1988. T. XXII.
51. **Palskys E.** Operatyvinės informacijos legalizavimas ir jos įrodomosios reikšmės problema. Lietuvos Respublikos baudžiamųjų įstatymų reforma // Respublikinės mokslinės konferencijos pranešimų tezės. – Vilnius, 1990.
52. **Palskys E., Bazylevas I., Bražiūnas S. ir kt.** Lietuvos Respublikos policijos įstatymo mokslinis projektas // Liaudies sargyboje. 1990. Nr. 45 (838).
53. **Palskys E.** Lietuvos kriminalistikos istorijos puslapiai (rankraštis) // Teisės apžvalga. 1991. Nr. 3.
54. **Palskys E.** Prieškario Lietuvos kriminalistinės ekspertizės įstaigos: Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos Teismo ekspertizės mokslinio tyrimo institutas. Mokslinės konferencijos, skirtos Instituto 30-čiui, pranešimų tezės. – Vilnius, 1991.

55. **Palskys E.** Baudžiamojo proceso principai naujojo Lietuvos Respublikos BPK projekte.: Teisinės minties raida Vilniaus universitete ir jos įtaka Lietuvos valstybingumui: Jubiliejinės mokslinės konferencijos pranešimų tezės. – Vilnius, 1991.
56. **Palskys E.** Prieškario Lietuvos policininko modelis: Policijos pareigūnų profesinės, psichologinės bei dorovinės savybės ir jų ugdymas: Tarptautinės mokslinės metodinės konferencijos pranešimų tezės. – Vilnius, 1992.
57. **Palskys E.** Prieškario Lietuvos policininko asmenybės pagrindiniai bruožai // Policijos pareigūnų profesinės, dorovinės bei psichologinės savybės ir jų ugdymas: Tarpt. mokslinės metodinės konferencijos medžiaga. – Vilnius, 1994.

3. Mokslo populiarinimo straipsniai, kitos publikacijos

58. **Palskys E.** Kaip mokslas padeda kovoti su nusikaltimais (problemos, ieškojimai, perspektyvos) // Socialistinė teisė, 1969. Nr. 3–4.
59. **Palskys E.** Rašysena, asmenybė, charakteris // Mokslas ir gyvenimas. 1971. Nr. 8.
60. **Palskys E.** Naudingas leidinys. Kn. „Trumpas kriminalisto žinynas“ (Vilnius, 1970) recenzija // Socialistinė teisė, 1971. Nr. 1.
61. **Palskys E.** Mokslas padeda Temidei // Mokslas ir gyvenimas. 1973. Nr. 6.
62. **Palskys E.** Kibernetika ir teisė // Mokslas ir gyvenimas. 1973. Nr. 6.
63. **Palskys E.** Trys daktaro Garsteno klaidos // Socialistinė teisė. 1974. Nr. 1.
64. **Palskys E.** Gilus mokslinis tyrinėjimas. Kn. **P. Danisevičius** „Kriminalistinis pėdsakų mokslas“ (Vilnius, 1973) recenzija // Teisė. Lietuvos TSR aukštųjų mokyklų mokslo darbai. 1975. T. XIII.
65. **Palskys E.** Advokato nusikaltimas ir jo alibi // Socialistinė teisė. 1977. Nr. 2.
66. **Palskys E.** Pabaltijo tarybinių respublikų teisininkų mokslinė konferencija // Teisė. Lietuvos TSR aukštųjų mokyklų mokslo darbai. 1978. T. XIV.
67. **Palskys E.** Mokslinė konferencija, skirta 400 metų Vilniaus universiteto jubiliejui // Teisė. Lietuvos TSR aukštųjų mokyklų mokslo darbai. 1980. T. XV. Sąs. 1.
68. **Palskys E.** Straipsnių rinkinio „Teisės bruožai Lietuvoje XV–XIX a. (Vilnius, Mintis, 1980) recenzija // Socialistinė teisė. 1980. Nr. 2.
69. **Palskys E.** Liudytojas. Liudytojo parodymai. Mišrusis procesas // Lietuviškoji tarybinė enciklopedija. – Vilnius, 1981. T. 7.
70. **Palskys E.** Nukentėjusysis. Nušalinimas. Nuteistasis. Paieškomasis procesas // Lietuviškoji tarybinė enciklopedija. – Vilnius, 1981. T. 8.
71. **Palskys E.** Precedentas. Prejudicialumas. Privatusis kaltinimas. Prezumpcija. Rungtyniškumas ir kt. (iš viso 17-os terminų aiškinamieji straipsniai) // Lietuviškoji tarybinė enciklopedija. – Vilnius, 1982. T. 9.
72. **Palskys E.** „Teisės“ tomo dvidešimtpenktmetis // Teisė. Lietuvos TSR aukštųjų mokyklų darbai. 1983. T. XVII. Sąs. 1.
73. **Palskys E.** Suėmimas. Senatis // Lietuviškoji tarybinė enciklopedija. – Vilnius, 1983. T. 10.
74. **Palskys E.** Tardymo veiksmai. Tardytojas. Teisminė dvikova. Teismo ekspertizė. Teismo fotografija. Teismo psichiatrija ir kt. (iš viso 35 terminų aiškinamieji straipsniai) // Lietuviškoji tarybinė enciklopedija. – Vilnius, 1983. T. 11.
75. **Palskys E.** Valstybinis kaltintojas. Visuomeninis kaltintojas. Visuomeninis gynėjas. Užakinis bylos nagrinėjimas // Lietuviškoji tarybinė enciklopedija. – Vilnius, 1984. T. 12.
76. **Palskys E.** Rašytiniai įrodymai. Nuosprendžio vykdymas. A. Bertlijonas ir kt. (iš viso 9 terminų ir personalijų aiškinamieji straipsniai) // Lietuviškoji tarybinė enciklopedija. Papildymų tomas. – Vilnius, 1985.
77. **Palskys E.** Personalijos: M. Apanavičius, P. Danisevičius, V. Paviljonis // Tarybų Lietuvos enciklopedija. – Vilnius, 1985. T. 1.
78. **Palskys E.** Minsko aukštosios mokyklos Vilniaus fakultetas // Tarybų Lietuvos enciklopedija. – Vilnius, 1987. T. 3.
79. **Palskys E.** Teismo ekspertizė // Tarybų Lietuvos enciklopedija. – Vilnius, 1988. T. 4.
80. **Palskys E.** Reikšmingas darbas iš Lietuvos teisės istorijos. Kn.: Lietuvos Vyriausiojo Tribunolo sprendimai 1583–1655 (Vilnius, 1988) recenzija // Teisės apžvalga. 1990. Nr. 1.
81. **Palskys E.** Nauja teisinė literatūra. Kn. **Pošiūnas P.** Teismo ekspertizės procesiniai, taktiniai ir organizaciniai pagrindai. Knygos „į pagalbą advokatui“, (Vilnius, 1990) recenzija // Teisės apžvalga. 1990. Nr. 4.
82. **Palskys E., Žukas L.** Lietuvos baudžiamasis procesas (mokymo programa). – Lietuvos policijos akademija, 1991.
83. **Palskys E., Kazlauskas M., Pošiūnas P.** Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso projektas. – Vilnius, 1991.
84. **Palskys E.** Baudžiamojo proceso principai naujojo Lietuvos Respublikos BPK projekte // Teisė. Vilniaus universiteto mokslo darbai. 1993. Nr. 26.
85. **Palskys E.** Prieškario Lietuvos policijos mokslinimas (Iš Lietuvos policijos mokyklų istorijos) // LPA mokslo darbai. 1993. T. I.
86. **Palskys E.** Visuomenės įtraukimas į kovą su nusikaltimais kaip policijos prevencinio darbo forma prieškarį Lietuvoje // Kriminalistinė justicija: LPA mokslo darbai. 1994. T. III.
87. **Palskys E.** Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso įstatymų raida 1990–1994 metais // Kriminalinė justicija. LPA mokslo darbai. 1995. T. IV.

88. **Palskys E.** Mokslinė teismo ekspertizė prieškario Lietuvoje // Kriminalinė justicija: LPA mokslo darbai. 1995. T. IV.
89. **Palskys E.** Policija ir visuomenė tarpukario Lietuvoje // Kriminalinė justicija: LPA mokslo darbai. 1996. T. V.
90. **Palskys E.** Apklauskos (kvotimo) taktika tarpukario Lietuvoje // Kriminalinė justicija: LPA mokslo darbai. 1996. T. V.
91. **Palskys E.** Wspolpraca policji i spoleczenstwa na Litwie w okresie miedzywojennym (1918–1940) // Przeglad policyjny. 1997. Nr. 3 (47).
92. **Palskys E.** Apžiūra tarpukario Lietuvos baudžiamajame procese ir kriminalistikoje // Kriminalinė justicija: LPA mokslo darbai. 1997. T. VI.
93. **Palskys E.** Kratos taktika tarpukario Lietuvos kriminalistikoje // Jurisprudencija: LTA mokslo darbai. 1997. T. 7,8.
94. **Palskys E.** Policija ir visuomenė tarpukario (1918–1940 m.) Lietuvoje // VRM žinios. 1998. Nr. 2.
95. **Palskys E.** Reformuojam... bet nežinom, ką // Sargyba. 1999. Nr. 20 (328).
96. **Palskys E.** Intuicija ir euristika nusikaltimų tyrėjo darbe // Policijos pareigūnų ugdymo aktualijos ir patirtis. Vilnius: LTA, 1999.
97. **Palskys E.** Policijos spauda Lietuvoje 1920–1940 metais // Jurisprudencija: LTA mokslo darbai. 2000. T. 16(8).
98. **Palskys E., Kurapka E., Malevski H.** Nusikalstamumo Lietuvoje dinamika, prognozė, kontrolės kryptys ir šiuolaikinė kriminalistikos koncepcija. Mokslo programa. LTU, 2001. Rankraštis.

Influence of Scientific and Pedagogical Activities of Prof. Eugenijus Palskys to Criminalistics Development in Lithuania

Mrs. Vilma Sakalauskienė
Investigator of Marijampolė Criminal Police, Lithuania
Mr. Redas Davidonis
Mykolas Romeris University

Keywords: *criminalistics, science, studies.*

SUMMARY

This article analyses pedagogical and scientific activities of one of the famous Lithuanian specialist of criminology and criminal procedure professor's Eugenijus Palskys and influence of his works on the criminology development in Lithuania. The article shows the influence of E. Palskys works on the further development in criminology. Analysis and assessment of particular professor's E. Palskys works also the influence of his works to the development in criminology are the main topic of this work.

The article briefly overlooks the professor's E. Palskys way to science, the formation of his scientific views, the main thoughts and theses of the dissertation „Fixing of material evidence (methodological, procedural and criminological problems) provided. Further his scientific interests in criminology have been analysed. Briefly reviewing researches of the professor in criminology history, technology areas, an attempt was made to reveal his influence on criminology science development in Lithuania.

